

Otázka: Vznik a vývoj sociologie

Předmět: Společenské vědy, Sociologie

Přidal(a): Zuzana

VZNIK A VÝVOJ SOCIOLOGIE

- předmět,
- její struktura a vztah k jiným vědám,
- sociologické disciplíny,
- metodologie,
- témata současné sociologie,
- představitelé sociologie – A. Comte, E. Durkheim, V. Pareto, K. Marx, M. Weber,

socius = společník, logos = věda

- je to věda o společnosti, její struktuře, institucích a procesech,
- vznik sociologie: polovina 19. století, Francie (stejně jako psychologie),
- díky urbanizaci a vzniku nových společenských problémů – do města se přestěhovala „nukleární rodina“ (= rodiče + děti),
- zakladatel: August Comte (Francouz) + Herbert Spencer (Angličan),
- sociologie je věda empirická (ne exaktní!),
- problémy ve společnosti vznikají z důvodu: (moc, majetek, prestiž),
- majetkových rozdílů,
- sociálního postavení,
- vzdělání,
- náboženských rozdílů,

METODOLOGIE

- Sociologie využívá metod:
 - Kvantitativní výzkum = omezený rozsah informací o mnoha jedincích,
 - - je nutné si stanovit hypotézu (předpoklad),
 - - metody: pozorování, rozhovor, dotazník.
 - Kvalitativní výzkum = mnoho informací o malém počtu jedinců,
 - - hledání motivů, které stojí za jednáním lidí,
 - - metody: zúčastněné pozorování, analýza osobních dokumentů (deník), nestandardizovaný rozhovor,
- Sociologie často kvalitativní a kvantitativní výzkumy kombinuje,

SOCIOLOGICKÉ DISCIPLÍNY

- Obecná (ta, kterou se učíme) X specializovaná (praktická, aplikovaná),
- Sociologie politiky, s. volného času (Klíč), s. práce, s. kultury a umění, s. sportu, s. rodiny, s. nemoci a zdraví (časopis Meduňka),

VZTAHY SOCIOLOGIE K OSTANÍM VĚDÁM

- Souvisí hlavně s humanitními obory,
- Např.: sociální psychologie, ekonomie, historie, právo, politologie, filozofie, antropologie,

OBDOBÍ SOCIOLOGIE

1. Protosociologie = sociologie v předvědeckém období (Platon, Aristoteles,..),
2. Klasická sociologie (Spencer a spol.),
3. Meziválečné období (v USA - velké empirické výzkumy),
4. století po 2. sv. v. (rozvoj interpretativní sociologie),

TÉMATA SOUČASNÉ SOCIOLOGIE

- Rozdíly ve společnosti, stárnutí společnosti, rozvodovost, volby, migraci,

TEORIE

- Konfliktualistické = vývoj společnosti se děje díky konfliktu - dochází k pokroku,
- Konsenzuální = ve společnosti je nutná spolupráce a naladění na stejnou vlnu,

AUGUST COMTE

- zakladatel vědní disciplíny sociologie,
- sestavil žebříček věd (od nejabstraktnější po nejkonkrétnější),
- rozdělil sociologii na:
 - Dynamiku - zkoumá vývoj společnosti, proč se lidé mění?
 - Statiku - zkoumá funkčnost společnosti, proč společnost funguje?
- **Vytvořil teorii o myšlení lidstva:**
 - Náboženská etapa - např. počasí vysvětlováno tím, že se na nás bohové zlobí / odměňují nás,
 - Osvícenské období - lidé nemají své poznatky ještě podložené fakty,
 - Pozitivní období - vrcholná fáze; období, kdy žil; vše podloženo fakty, výpočty a výzkumy,
- Zakladatel pozitivismu = směr, který se opírá pouze o fakta, odmítá spekulace (co by, kdyby),

HERBERT SPENCER

- Tvrdí, že společnost je přírodní útvar a přirovnává ji k buňce,

ÉMILE HURKHEIM

- Zavedl pojem anomie = stav, kdy neplatí normy,
- Otázka: co drží společnost pohromadě,
- V tradiční společnost: kolektivní vědomí,
- V moderní společnost: složitá dělba práce,

MAX WEBER

- Názor, že sociální jednání musí být smysluplné a orientované na druhé lidi,
- Zakladatel politologické sociologie (zkoumal byrokracii, moc,..),
- Interpretace běžného člověka = společenské instituce jsou souhrnem jednání jednotlivých aktérů, zkoumal racionalitu moderní společnosti, vztah mezi náboženstvím a ekonomikou),

VILFREDO PARETO

- Teorie elit = elity jsou tvořeny nejúspěšnějšími jedinci se statisticky zjistitelným úspěchem,
- 3% společnosti,

KARL MARX

- Dějiny dělí podle způsobu výroby na socioekonomické formace,
 - Teorie odcizení = teorie o dělnictvu,
1. Odcizení výrobních prostředků (nůž),
 2. Odcizení výsledku práce (odevzdám nařezané trubky),
 3. Odcizení samotné práce (nemám z práce radost),
 4. Odcizení mezi lidmi navzájem (nezaměstnaní lidé = konkurence),
 5. Odcizení člověka sobě samému (nemám radost ze života),
- Teorie třídního boje (třídní konflikt) = v kapitalistické společnosti proti sobě stojí 2 třídy (bohatí kapitalisté a chudé dělnictvo) - chtěl, aby dělnictvo způsobilo převrat, svrhlo

kapitalisty a rozdělil se jejich majetek - tak měla vzniknout spravedlivá společnost,

- Teorie nadhodnoty = největší zisk z práce jde kapitalistovi a dělník získává minimální odměnu,

- této teorii se věnuje v díle *Kapitál*.

GUSTAVO LE BON

- Teorie davu,
- Dílo Teorie davového chování,

GEORG SIMMEL

- Předmětem sociologie je struktura vzorů chování,
- Společnost je spleť sítí vztahů mezi jednotlivci - jsou v neustálé interakci,
- Dílo „Filozofie peněz“,

LEONARD DARWIN

- Sociální darwinismus = přežijí jen nejsilnější členové společnosti,
- Eugenika = teorie o šlechtění lidí,

G. MASARYK

- Sociologické dílo: „Sebevražda“,

DOPLŇUJÍCÍ POJMY

- Interpretativní sociologie = vědci se snaží mluvit řečí běžných lidí,

- Respondent = člověk odpovídající na otázky, dotazovaný (v sociálním výzkumu),
- Enkulturační = dlouhodobý proces, kdy se jedinec snaží přejímat cizí kulturu,
- Asimilace = menšina se přizpůsobuje většině,

- přijetí cizí kultury a potlačení své vlastní,

- Integrace = začlenění, zapadnutí jedince do skupiny,

- respektují normy skupiny, do které vstupují, ale dále rozvíjí svou kulturu,

- Sociální nerovnost = různí lidé žijí na různých společenských vrstvách,

- kritéria: majetek, moc a prestiž (povolání, vzdělání),

- sociální nerovnost neplatí před zákonem (práva a povinnosti platí pro všechny stejně),

- Sociální mobilita = možnost společenského pohybu z jedné vrstvy do jiné,

- v kastovním systému je sociální mobilita uzavřená = nelze přecházet mezi vrstvami,

- Skupina rodina, kamarádi = skupina primární, neformální, malá, členská,
- Referenční skupina = skupina, ke které se jedinec vztahuje, preferuje ji, sdílí její názory, chce se stát jejím členem,
- Validní informace = plnohodnotné, odpovídající, dá se o ně opřít.